

השולח פרק רביעי גיטין

לז:

עין משפט
נר מצוה

גה א ב ג חי' פ"ט מהל'
שמיטה הל' כח
[ויכ"ט] סתג לאוין רעא
טוש"ט ח"מ סימן כו ספ"י
ל:

גורד ה' מ' ש' ה' כ'
[וה' כ' ה' ה' כ']
טו"ט ש' ש' כ'
כ' כ' כ' כ' כ'

ענדן זיך צו זיין פאטער
לויפן קען ער נישט
רעכט צו זיין פאטער:

זו מ"י ס"ח מהל' מהטות
פניס דין יד טוש"ע י"ד
ס' רנב ספיקו :

ענדים הלכה ה
(טושי"ע יו"ד סימן רס)
סעי' ח':

תוספות רי"ד

דאמיט נשפיר הערער
לנבות דרסי: תנן
התם המחזיר חוב לחבירו
נשבעתו יאמר לו משמט
אני אם אפר לו אע"פ
יכל ממנו שאמר זה
דבר השמטה. פ"י דבבב
בעלמא שאמר מימט
אני קיים המצוה ואח"כ
מותר לנבות דאמר
רבא ותלי ליה דאמר
הכי פ' כיון שקיים
המצוה ואמר משמט אני
אכל אם לא יביאום
לכל אינו יכול לטופו
קיימם אליו שרי לא
סיים שום מצוה: איחובא
אבי כשרואו נתנו לו
אל יאמר לו מתיבבב
ונתנמס לו אלא יאמר
שלי הם ובתנאה אני
הענין של המצוה

וַתֹּחַם לֵב אֵלִי וְתָדַר חֵדִי
 וְדַמְרוּ לִי הַכִּי: אָבִי
 מִן מַרְחָה הוֹדוּ מִסִּיבֵי
 רַבָּא וְדִי אִימְתִּירוּ נִהִילָה
 שְׂכִיבְתִּי אֵל מִשְׁמַט אֲנִי
 שְׂקִלְתִּינָה וְזֹלֹת אֲבִי
 אֲסִכְחִינָה דְּרוּהָ עֵצִיב אֵל
 אֲמִי: עֵצִיב מִן אֵל הַכִּי
 הָדָא מַשֵּׁט אֲזֹל לְבִינָה
 אֵל אֲמִיטִי לִי וְדִי
 לִמֵּר אֵל וְזָמַי אֲמֵר אֵל
 אֵל מִשְׁמַט אֲנִי אֵל
 וְזֹל אֲמִרִת לִי אֲפֻסִּי
 אֵל אֵל אֵל אֵל אֲמִרִת
 לִי אֲפֻסִּי דְּרוּהָ שְׂקִלְתִּירוּ
 מִינָן חֲסִידָא וְיָמִי אֲפֻסִּי
 נִהִילָה אֲפֻסִּי אֲפֻסִּי
 אֲמִיטִירוּ נִהִילָה וְזֹל
 אֲפֻסִּי וְקִבְלִיתִירוּ מֵינָה
 אֲמֵר לֵא הוּא בִּיה
 דַּעֲמָא אֲחִירָא עֲזִירָא דְּרִמָּן
 שְׂעִירָא: אֲמֵר בִּי יִהְיֶה

אמר רב נתן ואמר ארס
לומר מרדכי היה ל
דקוקי להבן אבן לש שבק
ותירא ארס אסורא כ
היה ארס לקימה דרב
אלא אמר ר' פרוכרוב
א"ל ואבר כגון זה מחת
ר' לאלה הוא: ור' א
וכן כ"ס שתייה שיה
אמר עמי פרוכרוב היה
ואל לא יפיער תנאי
היא דתנאי המוציא שיה
לחבירו צריך שיה
עמי פרוכרוב וחבאי
אמר צריך: **ס"ג** עבר
שנבע ופזארוהו לש
עבר שיתעבר לשם כ"ה
לא ישתעבר שיה אומר
כ"ן ר' נתן ר' שישב
אמר כספי אילנא לש
קיא לשם א"ר אמאי
לא ישתעבר פ' הרי של
רב ראשון הוא ומה כ
יש של המרדכי לשם
כ"ה להפקיע מחמת ר
לפי הדיקאן של תנאי

חייב עליה בכל יראה ועובד
קני עובד כוכבים מישראל
אזה משום דאלים שיעבודיה
ואל מי שחזו בידו למנווני

ז' אפי' קיבל עליו אחרים
 בפי"ק דפסחים (דף ה.)
 דקדושין (דף ט.) גבי
 שטון אחרים דמקדשת
 י' יתכן לר' לומר דדוקא
 שלא בשעת הלואה
 נפרק האומנין (י"ב פג.)
 מהני דר' יתכן להחייב
 א' חשיב עליו כשומר שבר
 חשיב שלא לגמרי וא"כ
 ש נחשב כשומר שבר אם
 ידענו דקני ליה לקנות בו
 וקרקעות או בחליפין וא"כ
 וחתמי אינו יכול לקדם בו
 דאחרי:

חִיתְרָא וְאִבִּי אִמְרָא.
רִיתָּ לְמַחֲזִיקָא טַעמָא
אִפְּרִי בְּלֵיל שְׁבוּעָה:
פְּסִי יֵאֵשׁ בּוֹ, לְרִבּוֹ
שֶׁנָּה דִּלְהָ לְשׁוֹם בֵּן
יֵה הָיָה דְּמַנִּי לְמִימֵר לְרִבּוֹ
דִּלְהָ לְפִי יֵאֵשׁ הָאֵל:
שְׁמִיעֵי אִמְרָא פִּרְקִי יֵה.
אִמְרָא וְאִבִּי אִמְרָא טַעמָא
שׁוֹם עֲבַד יִשְׁתַּעֲבַד לְרִבּוֹ
וְיִמְטַעֵם זֶה אֶחָד לְרֵאשׁ לְגִזְלוֹ
עֲבַדְדוֹ וְלִימַח לְחִצְרֵי וְלֵא
טַעמָא אֵלֶּה כְּסֻפּוֹדוֹ לְשׁוֹם
זֶה לְשׁוֹם בֵּן חִוְרִי:

בין כך ישעיהו עבד ברוחיה.
 קונטרס לרבו ראשון
 "חלף דלי" שפדלו לשם עבד
 ויפיל עמו לניסוך ר' קני
 מן מילא ומתה דלח קני
 לחנפה ידיו ופערם
 זולא לרבו ממון מתמול
 פקיע עמו ממון ומיו
 דלח פליג ר' שמעון בן
 מתנא קמא דבר בועטא
 ורין דמוס דרבו מפרא
 לניסוק: **א'** **כ**ני יאוש
 א"ע"ש שמחפך ר' שמעון בן
 כרי רבן מ"מ לח מחסבר
 כלל לומר דפליג לפני יאוש:
 חלל

דהא לשום בן חורין
בן שמעון בן גמליאל
לפרות את בני חורין כ
אוש ולשום עבד ישמע
ישון ולא לרבו שני לא
מי לא דהא לאחר יאוי
עבד כדחוקיה דאמר ו
א כל אחד ואחד הול
אמר להן רשב"ג כשם
בדים בשלמא לאביי
אמר לאחר יאוש האי
ידע מאי קאמרי ר
שם אי לאחר יאוי
לרבו שני רבו שני
אין קני ליה למעשה
ת העובד כוכבים למע

ראשון קאמער ווייזן שרבו הראשון
ביי לעולם לפני יאוש ולשם עבר
בו שני לרבו שני לא דהא לשם
יין הוא לחזור לרבו ראשון שהרי
הגרים אמרו שאם פדאיהו לשם

בד אמאי ישמעבד פי' רקס'ד לרוב
המפקיר עבדו יצא לחירות: אמר
לא ישמעבד לא לרבו ראשון ולא
מימנעי ולא פרקי פי' אע"פ שמן
נולם כדי שיפדוהו ולא ישמעק ב

אֶל־הַמְּחֹזֵר חֹב לַחֲבִירוֹ בִּשְׁבִיעִית צָרִיךְ שִׂיאֵמֶר
לוֹ מִשְׁמַט אֲנִי וְאֵם אִמֶּר לוֹ אֶע"פ כֵּן יִקְבֹּל
הַיָּמִן שְׁנֵאמֶר יִזְוֶה דָּבָר הַשְּׁמִטָּה אִמֶּר רַב־ר
וְתִלֵּי ל' עַד דָּאִמֶּר הֵכִי אִיתִיבֵיהּ אֲבִי כִשְׁהוּא
נֹתֵן לוֹ יֵאל יֵאמֶר לוֹ בַּחוּבִי אֲנִי נֹתֵן לָךְ
אֵלָּא יֵאמֶר לוֹ שְׁלִי הֵן וּבִמְתָּנָה אֲנִי נֹתֵן לָךְ
אִמֶּר לִיהִ יִתְלִי לִיהִ נָמִי עַד דָּאִמֶּר הֵכִי אֲבֵא
בֶּר מִרְתָּא דְּרוּתָא אֲבֵא בֶּר מִינוּמִי הוּהּ מִסִּיק
בִּיה רַבָּה זִוּי אִיתִינְהוּ נִתְלִיהָ בִּשְׁבִיעִית
אִמֶּר לִיהִ מִשְׁמַט אֲנִי שְׁקִלְנָהּ וְאוּל אַתָּא
אֲבִי אִשְׁכַּחִיהּ דְּהוּה עֲצִיב אִמֶּר לִיהִ אֲמֹאי
עֲצִיב מִר אִמֶּר לִיהִ הֵכִי הוּה מַעֲשֵׂה אוּל
לְבַבִּיה אִמֶּר לִיהִ אֲמַטָּת לִיהִ זִוּי לְמִר אִמֶּר
לִיהִ אֵין אִמֶּר לִיהִ וְמֹאי אִמֶּר לָךְ אִמֶּר לִיהִ
מִשְׁמַט אֲנִי אִמֶּר לִיהִ וְאִמְרַת לִיהִ אָף עַל פִּי
כֵּן אִמֶּר לִיהִ לֹא אִמֶּר לִיהִ וְאי אֲמַרְתָּ לִיהִ אִתָּא
עַל פִּי כֵּן הוּה שְׁקִלְנָהּ מִינָּה הִשְׁתָּא מִינָּה
אֲמַטְנָהּ נִתְלִיהָ וְאִמֶּר לִיהִ אֶע"פ כֵּן אוּל
אֲמַטְנָהּ נִתְלִיהָ וְאִמֶּר לִיהִ אָף עַל פִּי כֵּן
שְׁקִלְנָהּ מִינָּה אִמֶּר לֹא הוּה בִּיה דְּעַתָּא
בְּהָא צוּרְבָא מִרְבְּנָן מַעֲיָקָא אִמֶּר רַב
יְהוּדָה אִמֶּר רַב רַב־נַחֲמָן יֵאמֹרן אֲדָם לוֹמֵר
פְּרוּסְבוֹל הִיךְ בִּידִי וְאִבְד מִמֶּנִּי מֹאי טַעְמָא
כִּיּוֹן דְּתַקִּינוּ רַבְנָן פְּרוּסְבוֹל יֵאל שְׁבִיק הִיתִירָא
וְאִכִּיל אִיסוּרָא כִּי אַתּוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב רַב־אִמֶּר לִיהִ
מִידִי פְּרוּסְבוֹל הִיךְ וְאִבְד רַב־כִּנְנוֹן וְאִתְּחַ פִּתְחָ פִּיה
לְאֵלֶם הוּא תַנן יִכּוֹן כַּעַל חֹב שְׁמוּצִיא שְׁטֵר
חֹב וְאֵין עֵמּוּ פְּרוּסְבוֹל הִרִי אֵלוֹ לֹא יִפְרַעוּ
תַנָּאי הִיא דְּתַנָּאי הַמְּצִיא שְׁטֵר חֹב צָרִיךְ
שִׂיחָא עֵמּוּ פְּרוּסְבוֹל וְחַכְמִים אוֹמְרִים אֵינוּ
צָרִיךְ: **מִתְנִי** יַעֲבֹד שְׁנִשְׁבָּה וּפְדָאוּהּ אִם
לְשׁוֹם עֵבֶר יִשְׁתַּעֲבֹד אִם לְשׁוֹם בֵּן חוֹרִין לֹא
יִשְׁתַּעֲבֹד רַשְׁבִּיג אֹמֵר בֵּין כֶּךְ וּבֵין כֶּךְ
יִשְׁתַּעֲבֹד: **גַּמ'** בְּמֹאי עֲסָקִין אִילִימָא לִפְנֵי
יָאוֹש לְשׁוֹם בֵּן חוֹרִין אֲמֹאי לֹא יִשְׁתַּעֲבֹד אֵלָּא
לְאַחַר יָאוֹש לְשׁוֹם עֵבֶר אֲמֹאי יִשְׁתַּעֲבֹד
אִמֶּר אֲבִי לַעֲלוֹם לִפְנֵי יָאוֹש וּלְשׁוֹם עֵבֶר
יִשְׁתַּעֲבֹד לְרַבּוֹ רָאשׁוֹן לְשׁוֹם בֵּן חוֹרִין לֹא
יִשְׁתַּעֲבֹד לֹא לְרַבּוֹ רָאשׁוֹן וְלֹא לְרַבּוֹ שְׁנֵי לְרַבּוֹ
יָקִיָּה לְרַבּוֹ רָאשׁוֹן נָמִי לֹא דִילְמָא מִמְנַעִי וְלֹא
וְיִמֶר בֵּין כֶּךְ וּבֵין כֶּךְ יִשְׁתַּעֲבֹד קִסְבֵּר כִּשְׁמֵם
מִצּוּה לִפְדוֹת אַתְּ הַעֲבָדִים רַבָּא אִמֶּר לַעֲלוֹם
ד לְרַבּוֹ שְׁנֵי לְשׁוֹם בֵּן חוֹרִין לֹא יִשְׁתַּעֲבֹד לֹא
וְשְׁנֵי אֵל דְּהָא לְשׁוֹם בֵּן חוֹרִין פְּרִקִּיָּה לְרַבּוֹ
הוּה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר בֵּין כֶּךְ וּבֵין
יָקִיָּה מִפְּנֵי מָה אִמְרוּ בֵּין כֶּךְ וּבֵין כֶּךְ יִשְׁתַּעֲבֹד
וּמִפְּנֵי עֲצֻמוֹ לְגִיסוֹת וּמִפְּקִיעַ עֲצֻמוֹ מִיד רַבּוֹ
שְׁמַמְצוּה לִפְדוֹת אַתְּ בְּנֵי חוֹרִין כֶּךְ מִצּוּה לִפְדוֹת
אִמֶּר לִפְנֵי יָאוֹש הֵינּוּ דְקָאִמֶּר כִּשְׁמֵם אֵלָּא
שְׁמֵם שְׁמוֹם דְּחֻקָּה הוּא אִמֶּר לָךְ רַבָּא רַשְׁבִּיג
וְהֵכִי קָאִמֶּר לְהוֹ אִי לִפְנֵי יָאוֹש קָאִמְרִיתוּ
קָאִמְרִיתוּ כְּדַחוּקָה וְלִרְבָּא דָּאִמֶּר לְאַחַר
מִמָּמָאן אִמֶּר לִיהִ מִשְׁבָּאי שְׁבָאי גּוֹפִיָּה לְחִי
רִידִיו דָּאִמֶּר רִישׁ לִקְשֵׁי יִמִּין לַעֲלוֹב כּוּכְבִּים
הִי דִידִי שְׁנֵאמֶר יִגֹּם מִכְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּם

בזמן שהשביעית נהגת ועברה עליה
 החזירו בשביעית עצמה דל"כ לא הוה
 י"א אין שביעית משמעת אלף בסופה:
 ע"א: וזו **אמר לו א"ס** כן. **אמי**
 ראה להחזירו לך: **שנאמר וזה דבר**
השמיטה. לר"ך לומר דיבור של
 שמיטה: **ופלי ליה**. אם היה רואה
 לחזור בו יתלנו על עץ אם גברה
 ידו עד דלמר לי א"ס: **ע"א** כן: עד
דאמר הכי. במחנה אמי נותן לך
 ואין כאן משום לא יגושם דלא בני
 נגה קמבע ליה ולא משום חוב:
 וזו **מסיק ביה רבה וויי**. הוה טושה
 בו מעות. רבה היה המלוה: **אול**
לגביה. א"מי אחא לגבי אחא בר
 מרתא: **אמר**. רבה לא היה ביה
 עמחא **בא"י** (א) מדרבנן מעיקרא דהוה
 ליה למימר א"מי: **כ"ן דקנון**
רבנן פרוכבול. ומאי למיבני בהיתרא:
 לא **שביק היסירא**. דמלוה בלא
 פרוכבול למימר הוה לי ואבד ואח"כ
 איסורא: **הרי לנו לא יפרעו**.
 בכחכותה בפרקי הכותב. אלא
 מהימן לומר הוה לי ואבד דעל
 כרחיך בדטעין היה לי ואבד
 עסקינן דאי לאו הכי כרחיב למימר
 דשביעית משמעת: **אינו עבד**. דנחנן
 לומר אבד: **במ"ג**. **עבד**. כענין:
שנשבע ופדאוהו. ישראלים אחרים:
ישעשעד. בגמ' מפשט: **גמ'** אי
 לפני יאוש. של בעלים הראשונים
 פדאוהו כח העובד כוכבים: **לשום עבד**
אמאי ישעשעד. וקס"ד לרבו ראשון
 ואמאי הרי נתייאש: **ולשום עבד**. על
 מנת להחזירו לרבו ראשון או אפי' על
 מנת להשעשעד בו: **ישעשעד לרבו**
ראשון. דשני לא קנה דמימדע דלי
 דלא פקע שם מריה מיניה לפני יאוש
 ויהי הוא נבדלו ממנו: **כך מזהו לדור**
אם העבדים. וליכא מייחש למימנעי
 ולא קפיה: **לרבו שני**. ולקמן פריך
 ממאן קפיה: **כ"ן ב"בין כ"י ישעשעד**.
 לרבו ראשון דחזקיה: **כשלא**
לכא"י. דמוקי בלפני יאוש ושעמא
 דח"ק משום מימנעי ולא פריך: **היינו**
דקאמר כס. דאכרו לא ח"ק מימנעי
 למימנעי ולא פריך משום דמלוה
 לפדותו: **אלא לרבה**. דמוקי בלאחר
 יאוש ושעמא דח"ק משום אפקעתא
 דיאוש על ח"ק כס דקאמר הלא
 טעמא דרשב"ג משום דחזקיה לא
 יפיל עצמו לגיטות הוא: **למעשה**
ידיו. וישאל קני ליה מידו למעשה
 ידיו בכסףא ולגופיה בעצמיה לשם
 עצמות דאחזקיהן כיצמות כחולין
 (דף מ: מ: א) ואפילו לא ועבד בני רבו
 ראשון קנייה שביא ביאוש למעשה
 ידיו דהא אפי' ישראל נמי מיקני ליה
 לעובד כוכבים למעשה ידיו ונהי
 דיראל נפק מיניה ציובל אל
 עבד משעבד לעולם: **המס חקנו**.
 רביא הוא דהא כחבי לשלל מיניה
 חקנו עבד ואמה וכחבי בתריה וגם
 מבני המושבים הגרים עמכם ולישמון:
 ולא

מסורת הש"ס

(א) שביעית פ"י מ"ח שבת
קמח: (ב) וני הענין נעדר
תלם רבא ופ"ט ויכתיב
ש"ס מל' שמיטה הלכה
כה: (ג) ובהר"ש איתא
אמר ר"י אמר רב בחסן
אין אלל נעדר ופ"ח מ"ח
ס"ו ס"ו משמע דאמר נרמס
אמר רב בחסן נאמן וס'
ולא היה לפניהם אמר רב
הירודה: (ד) ופ"ט נטולין
הענין: (ה) ופ"ט נטולין
ל' כ"ב מל' (ו) כחובות
ט"ז: (ז) ותוספתא פ"ג
ט"ז: (ח) ויזאת וישיב
ט"ז: (ט) ויבמות מ"א (י) וענין
ט"ז: (כ) ודברים ט"ז

תורה אור השלם

1. וזה דבר השמטה
שמוט כל בעל משה ידו
אשר יהיה ברעדו לא
יש את רעדו ואת אדו
כי קרא שמטה לו:
דברים טו ב

2. וגם מבני החושבים
הגרים עמכם מהם תקנו
וממשפחתם אשר עמכם
אשר הולידו בארצכם
וקחו לכם לאחוזת:
ויקרא בה מה

תגיות רב"ח

(א) רש"י ד"ה אחר כו'
כהאי צורבא מרבנן:

מוסף רש"י

וְאֵם אִמּוֹ לֹרֵ לֵיָּהּ
 אֲעִיף אֶת־חַיִּי
 שִׁמְשֵׁמוֹ יִקְלַח מִמֶּנּוּ
 קָמָה: שְׂנֵאוֹמֶר הַדָּבָר
 הַשְּׂמִיטָה: אֶפְסֵלִי מִקְלָה
 מִוִּי חִזְרִי לִּי שִׁמְשֵׁמוֹ
 דִּלְדִּירוֹ (וְלֵי) וְכֵן בִּעַל
 חֹב: שְׂמֵרְצִיא שִׁטֵּר
 חֹב: אֲחֵר זִנְיִת: וְאִין
 עֲמֹר פְּרִדְרוֹל: זֵה אִחִימֵר
 הַשְּׂמִיטָה: שְׂנֵאוֹמֶר
 חֹב: אִחִימֵר הָיָה לִי שֵׁלָה
 הַשְּׂמִיטָה: שְׂנֵאוֹמֶר
 הָיָה אִלֹּל אֶת־יִשְׂרָאֵל
 חִיטְשִׁין וְנִלְאָה שְׂאִמְתָּה
 אֲכֵר גִּיטִי שֶׁחָכַר בְּנֵה
 בָּנָה חֵה הַשְּׂמִיטָה: שְׂנֵאוֹמֶר

תוספות רי"ד (המשך)

[illegible]

אִתָּם בֵּין קַי וּבֵין יִשְׁמַעֲלֵנוּ קִסְנָנוּ כֶּשֶׁם נִי' (ג) נִרְאֶה ד

גויס עד שיתייאש ממנו רבו ואח"כ יצא ב"ח אך המפקיר עבדו מרצונו לרבו שני רבו שני ממאן קנייה משו